Otázka: Novověká filozofie

Předmět: Základy společenských věd

Přidal(a): tercahavlu

FRANCIS BACON

- mezi renesanční a novověkou (spíše)
- z bohaté rodiny
- zajímal se o matematiku, přírodní vědy atd.
- řešil jestli se má stát právníkem nebo vědcem, nakonec vystudoval práva
- seznámil se s hrabětem z Essexu, díky němu rychle stoupala jeho kariéra
- zradili se, obvinění z přijimání úplatků, ze dne na den jeho politická kariéra skončila
- příležitost se věnovat vědě

O důstojnosti a pokroku věd

- snaží se o obnovu všech vědeckých poznatků
- současnou vědu kritizuje, věda podle něho stagnuje už v antice
- snaží se znovu rozdělit vědy a její úkoly
- zájem o přírodní vědy
- pokusil se popsat a vysvětlit všechny tehdejší vynálezy a objevy

Nové Organon

- reaguje na Aristotela

- snaží se nají metodu, pomocí které by mohl pochopit a ovládnout přírodu
- člověk by se měl zbavit 4 omylů (idolů):
    - idol rodu → lidské špatné vlastnosti (afekty, emoce), má je každý (obsahuje všechny omyly)
    - idol jeskyně → k chybám dochází výchovou, prostředním kde jsme vychováváni
    - idol trhu → lidé spolu mluví stejnou řečí, ale i přesto si nerozumí, navrhuje vytvoření univerzální řeč, aby nedošlo k nedorozumnění
    - idol divadla → neměli bychom přebírat to, co jsme někde viděli nebo slyšeli, ale měli bychom jednat na základě vlastní zkušenosti (všechno si vyzkoušet) → projevuje se zde **EMPIRISMUS**
- když tohoto dosáhnu, porozumím přírodě a stane se ze mě člověk moudrý

Nová Atlantida

- naivní utopické názory jak by měl vypadat stát
- Atlantida → ostrov, laboratoř, řídí ho vědci
- 1x za 12 let je skupina lidí z ostrova vyslána do světa, aby sledovala, jak tam lidé žijí, co používají apod.
- pak se vrátí a poznatky použijí pro život
- někdy se tvrdí, že by mohl být autorem Shakespearových děl

RENÉ DESCARTES [dekárt]

- nejvýznamnější představitel **RACIONALISMU**
- ze šlechtické rodiny, dán na výchovu do kláštera
- bavila ho matematika
- účastnil se večírků, společenských akcí
- pak se stáhl a s nikým nekomunikoval
- válečná tažení bere jako možnost cestování
- následně se zase stáhl
- téměř 20 let byl v Holandsku

Svět

- nikdy o nezveřejnil, nejspíš ze strachu, dílo zničil

Rozprava o metodě

- zpočátku ho vydal anonymně, čekal na reakce
- zajímá se o to, kde je pravda, jestli jsou to vědy

Meditace k první filozofii

- objevuje se zde ZÁKLAD RACIONALISMU, nejlepší metodou je dedukce
- cílem přetvoření filozofie na univerzální matematiku
- myšlenka ,,Cogito, ergo sum'' → Mylím, teda jsem, náš rozum se může mýlit, jediná jistota je to, že o všem pochybujeme, protože tím přemýšlíme, teda existujeme
- švédská královna ho zvala na konzultaci o jeho dílech, nakonec odjel, dostal tam zápal plic, na který zemřel

BARUCH SPINOZA

- **RACIONALISTA**
- žid, narodil se v Holandsku (rodina měla kořeny ve Španělsku, které bylo pod nadvládou Arabů – vstřícní, ale křesťané je potom vyhnali)
- 2 cesty → konvertovat x vycestovat
- vychováván k tomu, aby se stal rabínem
- vyučil se brusičem skla → moc prachu → tuberkulóza → smrt
- měl velké názorové neshody s křesťany (vyhnán z obce), ale i s židy:

Teologicko-politický traktát

- byl pronásledován židy a křesťany
- názor, že by Bible měla být psaná jednoduchým jazykem, aby v ní mohli číst i méně

vzdělaní lidé → zjednodušení písma svatého
- navrhuje, aby byla postava Ježíše Krista zbavena všech dogmat a brána jako člověk s mimořádnými schopnostmi

Etika vyložena způsobem užívaným v geometrii

- co je štěstí člověka, jak ho dosáhnout: ,, Šťastný je ten, kdo je svobodný.'' → pochopení fungování všech věcí a zákonitostí
- snaha o spojení humanitní etiky a přírodní geometrie
- při zkoumání bychom se měli oprostit od smyslů a emocí

Panteismus

- Bůh = substance (podstata)
- Bůh = modus (prochází celou přírodou)

Příroda:

- stvořená = natura naturata
- tvořící = natura naturans

GOTTFRIED WILHELM LEIBNIZ [gotfríd wilhelm laibnic]

- mimořádně nadaný a talentovaný člověk, už v 17 letech získal titul Bc., ve 20 usiloval o doktorát
- nabízeli mu místa na různých univerzitách, ale dlouhou dobu je odmítal, protože tíhl spíše k politické kariéře
- začal pracovat na soukromém ministerstvu zahraničních věcí, v této době přichází s nápadem, že by křesťanské státy měli přestat mezi sebou bojovat (tím se akorát vyčerpávají), měli by se spojit proti 1 nepříteli = celý nekřesťanský svět
- dopisoval si s ruským carem Petrem Velikým – psali si o plánech, jak by změnili kulturní

Evropu
- stál u zrodu berlínské Akademie věd
- vychází z Descarta, představitel **RACIONALISMU** – v souvislosti s pohybem těles, vysvětluje ho, dává do souvislostí pohyb a sílu pohybujících se těles

Monády = podstatou/základem světa, mají různé podoby:

1. Body – spojováním bodů vznikají silová centra
2. Silová centra
3. Duše

- duše na nejnižší úrovni je ve stavu jakéhosi omámení, opojení (živočichové)
- nad nimi je duše člověka, ta už má nějaké vědomí
- nejvyšší duši má Bůh, ta je vševědoucí
- MONÁD je nekonečné množství, ale každá je jiná (nikdy se neobjevují 2 stejné monády), každá monáda v sobě obsahuje zárodek svého protikladu a dohromady vytvářejí PŘEDJEDNANOU HARMONII → to způsobil Bůh

Teodicea – vyznává se zde ze svého vztahu k Bohu a říká, že Bůh stvořil náš svět a ten je nejlepší, jaký by mohl být, což vyplývá z Boha který je nejlepší, nejdokonalejší, všemohoucí, kdyby náš svět nebyl nejlepší, odporovalo by to tomu, co si o Bohu myslíme

POJMY:

→ racionalismus – zdůrazňuje rozumovou stránku či složku poznání

→ empirismus – za jediný zdroj poznání pokládá smyslové zkušenosti

→ senzualismus – smyslové poznání